

Силабус навчальної дисципліни ОЛІГОФРЕНОПЕДАГОГІКА З МЕТОДИКОЮ ЇЇ ВИКЛАДАННЯ У ЗВО

Галузь знань: 01 освіта/педагогіка

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Освітня програма: **Олігофренопедагогіка. Інклюзивна освіта.**

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Олігофренопедагогіка з методикою її викладання у ЗВО, українська
Тип курсу	Обов'язкова компонента
Форма навчання	Денна, заочна
Викладач	Гаяш Оксана Володимирівна
E-mail:	oksana.haiash@uzhnu.edu.ua
Посилання на робочу програму	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=157474
Сторінка курсу в MOODLE	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=6960

2. Анотація до курсу

Олігофренопедагогіка з методикою викладання її у ЗВО» – це навчальна дисципліна, яка належить до циклу професійно-наукових дисциплін і є важливою у професійній підготовці фахівців зі спеціальної освіти. Проходження курсу «Олігофренопедагогіка з методикою викладання її у ЗВО» передбачається навчальним планом для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня на 1-му курсі денної і заочної форм навчання загальним обсягом 120 годин (4 кредити ECTS).

3. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна ф. н.	заочна ф. н.
Кількість годин навчальних занять	46	12
Лекційні заняття	22	8
Практичні заняття	24	4
Самостійна та індивідуальна робота	74	108
Форма підсумкового контролю	екзамен	екзамен

4. Мета та завдання курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Олігофренопедагогіка з методикою викладання її у ЗВО» є: формування теоретичної та практичної основи фахової підготовки майбутніх корекційних педагогів, здатних творчо вирішувати завдання навчання, виховання та корекції психофізичного розвитку учнів з порушеннями інтелектуального розвитку з метою їх інтеграції в сучасну систему соціальних стосунків; формування у магістрів навичок планування, організації та реалізації процесу викладання дисциплін предметної галузі «Олігофренопедагогіка» в освітніх організаціях з використанням науково обґрунтованих психолого-педагогічних технологій.

Основними завданнями вивчення дисципліни є :

- розкриття теоретичних основ навчання і виховання дітей з інтелектуальними порушеннями (ІІ);
- висвітлення теоретико-методологічних засад олігофренопедагогіки, її взаємозв'язків з іншими науками, принципів і методів досліджень, актуальних питань і шляхів їх рішень;
- висвітлення закономірностей і принципів педагогічної корекції розвитку осіб з ІІ;
- забезпечення свідомого і творчого засвоєння здобувачами системи сучасних знань з організації та проведення корекційної роботи з дітьми з ІІ;
- сприяння формуванню готовності здобувачів ступеня вищої освіти до дослідницької роботи у галузі олігофренопедагогіки;
- формування компетентностей викладача вищої освіти.

5. Основні підходи до вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни ґрунтується на партнерській співпраці викладачів і здобувачів вищої освіти, особистісно-орієнтованому підході до освіти, принципі систематичності та послідовності в освіті, аналітико-синтетичній діяльності здобувача вищої освіти.

6. Результати навчання

Програмні компетентності навчання (відповідно до ОПП):	Очікувані результати навчання з дисципліни (відповідно до ОПП):
<p><u>Загальні компетентності (ЗК):</u></p> <p>ЗК-1. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК-2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК-3. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК-6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК-9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК-10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК-11. Здатність до проєктування, моделювання освітнього процесу.</p> <p>ЗК-12. Здатність до самоаналізу власної поведінки та усвідомлення відповідальності за результати своєї діяльності.</p> <p>ЗК-13. Здатність до розуміння внутрішнього стану дитини з особливими освітніми потребами, толерантного ставлення до неї.</p> <p>ЗК-13. Здатність застосовувати інформаційно-комунікативні технології у професійній і науковій діяльності.</p> <p>ЗК-14. Здатність до співпраці з сім'єю, партнерства з фахівцями, до роботи у команді психолого-педагогічного супроводу.</p> <p>ЗК-15. Здатність до комунікативної взаємодії з колегами в інклюзивному освітньому середовищі.</p> <p>ЗК-16. Здатність застосовувати інформаційно-комунікативні технології у професійній і науковій діяльності.</p>	<p>ПРН-1. Здійснювати аналіз еволюційних процесів у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання наявних проблем.</p> <p>ПРН-2. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах.</p> <p>ПРН-3. Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.</p> <p>ПРН-4. Добирати та застосовувати ефективні методики комплексного оцінювання розвитку дітей, рефлексувати та критично аналізувати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рівень освітньої підтримки.</p> <p>ПРН-5. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій.</p> <p>ПРН-6. Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства.</p> <p>ПРН-7. Робити фаховий внесок до професійних знань і практики та оцінювання результатів діяльності команди у сфері психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі, мотивувати учасників команди супроводу до досягнення спільних цілей.</p> <p>ПРН-8. Приймати ефективні рішення з питань спеціальної та інклюзивної освіти, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати їх розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, зокрема, вимоги споживачів; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.</p> <p>ПРН-9. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері спеціальної та інклюзивної освіти.</p>
<p><u>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):</u></p> <p>СК-1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем спеціальної та інклюзивної освіти.</p> <p>СК-2. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з дітьми з інтелектуальними порушеннями.</p> <p>СК-3. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів.</p>	

<p>СК-4. Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства.</p> <p>СК-5. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.</p> <p>СК-6. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності, приймати рішення та продовжувати навчання та/або підвищення професійної кваліфікації відповідно до наявних потреб і запитів.</p> <p>СК-7. Здатність до організації освітнього процесу у спеціальних закладах дошкільної і загальної середньої освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.</p> <p>СК-8. Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.</p> <p>СК-9. Здатність до організації безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, у тому числі інклюзивного освітнього середовища.</p> <p>СК-10. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та/або освітні проекти у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.</p> <p>СК-11. Здатність до проведення психолого-педагогічного вивчення дитини з особливими освітніми потребами з метою створення індивідуальної програми розвитку.</p> <p>СК-12. Здатність до управлінської діяльності, вибору оптимального стилю керівництва.</p> <p>СК-13. Здатність реалізовувати ефективні технології навчання у роботі з дітьми, підлітками з особливими освітніми потребами, обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.</p> <p>СК-14. Здатність до роботи із територіальними громадами з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами.</p> <p>СК-15. Здатність застосовувати методики педагогічного дослідження та формулювати висновки за їх результатами.</p> <p>СК-16. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.</p>	<p>ПРН-10. Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.</p> <p>ПРН-11. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері спеціальної та інклюзивної освіти та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.</p> <p>ПРН-12. Організовувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища.</p> <p>ПРН-13. Розробляти та реалізовувати заходи зі створення безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, забезпечувати його якість та ефективність освітнього процесу з урахуванням особливих освітніх потреб, можливостей та здібностей дітей.</p> <p>ПРН-14. Створювати та реалізовувати наукові розробки та/або освітні проекти, спрямовані на підвищення якості організації освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>ПРН-15. Застосовувати сучасні освітні, реабілітаційні, психолого-педагогічні технології у роботі з особами з особливими освітніми потребами в умовах закладів спеціальної та загальної середньої освіти, служб, організацій, установ сфери освіти.</p> <p>ПРН-16. Створювати квазіпрофесійне середовище з метою моделювання ситуацій у майбутній професійній діяльності.</p> <p>ПРН-17. Забезпечити інтеграцію в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням, визначеною Концепцією Нової української школи.</p> <p>ПРН-18. Застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін спеціальної та інклюзивної освіти.</p> <p>ПРН-19. Формувати у здобувачів освіти громадянську позицію, національну самоідентичність, загальнолюдські цінності та професійну етику.</p> <p>ПРН-20. Дотримуватися принципів деонтології інклюзивної освіти, будувати партнерські відносини з усіма суб'єктами інклюзивного освітнього процесу для досягнення оптимальних результатів навчання осіб з особливими освітніми потребами.</p> <p>ПРН-21. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.</p>
--	--

7. Зміст дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.

Тема 1. Олігофренопедагогіка як педагогічна наука про виховання та навчання дітей з порушенням інтелектуального розвитку.

Тема 2. Діти з порушенням інтелектуального розвитку як об'єкт вивчення, виховання та навчання.

Тема 3. Теорія навчання дітей з порушенням інтелектуального розвитку.

Тема 4. Форми організації освітнього процесу.

Тема 5. Проведення корекційно-розвиткових занять з дітьми, які мають труднощі в інтелектуальній сфері діяльності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ ІНТЕЛЕКТУ. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЛІГОФРЕНОПЕДАГОГІКИ З МЕТОДИКОЮ ЇЇ ВИКЛАДАННЯ У ЗВО

Тема 6. Теорія виховання дітей з порушенням інтелектуального розвитку.

Тема 7. Характеристика принципів і методів викладання спеціальних дисциплін у вищій школі для підготовки корекційного педагога. Нормативні документи для підготовки фахівців зі спеціальності “Спеціальна освіта” (“Олігофренопедагогіка”).

Тема 8. Методичні основи викладання олігофренопедагогіки у вищій школі: читання лекцій, проведення практичних занять.

Тема 9. Самостійна та індивідуальна робота студентів, як форми навчального процесу у ЗВО та основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час.

8. Види навчальних занять і методи навчання

Види навчальних занять: лекція, практичне заняття, консультація.

Використовуються сучасні інтерактивні форми навчання відповідно до теми заняття: мозковий штурм, робота в групах, обговорення ситуацій, рольові ігри тощо.

В період дистанційного навчання через вимушені обставини переважно використовуються електронні засоби навчання Google Workspace (Classroom, Gmail, Контакти, Календар, Meet) та MOODLE (e-learn.uzhnu.edu.ua).

Методи навчання: словесні, пояснювально-демонстраційні, метод проблемного викладання.

9. Методи, форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Методи контролю: усні (індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда), письмові (самостійна робота, модульне письмове тестування, практичні завдання), комп'ютерні (презентації доповідей, тестовий контроль у Classroom), самоконтроль, самоаналіз.

Форми контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Форми поточного контролю: виступи на семінарських заняттях (обговорення теоретичних питань), індивідуальне усне опитування, індивідуальне письмове опитування, тестовий контроль (письмовий та онлайн), розроблення презентацій, виконання типових практичних завдань, підготовка доповідей.

Форми модульного контролю: письмова модульна контрольна робота (теоретичні питання, тестові та практичні завдання).

Підсумкова модульна рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) як сума поточної та контрольної модульних рейтингових оцінок.

Форма підсумкового контролю: усний /письмовий (онлайн) екзамен.

Засоби діагностики успішності навчання: питання для поточного контролю, тести, типові практичні завдання, презентації результатів виконаних завдань, питання для підсумкового контролю.

Оцінювання

Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок здобувачів вищої освіти здійснюються за 100 бальною шкалою в межах окремого модулю, та 100-бальною шкалою у процесі підсумкового модульного контролю за національною шкалою та шкалою ECTS.

Накопичення балів здобувачами вищої освіти відбувається у період вивчення дисципліни на підставі проведення викладачем двох основних **видів контролю:** поточного (перевірка рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу в обсязі певної теми чи окремого розділу) та підсумкового (перевірка рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу по завершенню курсу).

Модуль включає бали за поточну роботу здобувача вищої освіти на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне оцінювання та самостійна робота										МКР	Сума	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	СР		
50'										10	40	100

T1, T2 ... – теми практичних занять, СР – самостійна робота,
МКР – модульна контрольна робота

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувача вищої освіти

Бали	Критерії оцінки
9-10	за самостійну роботу присвоюються здобувачу освіти, якщо він ретельно виконує всі завдання самостійної роботи, демонструє знання і розуміння вивченого матеріалу
7-8	здобувач освіти недостатньо повністю виконує завдання самостійної роботи
5-6	здобувачу освіти важко відтворює навчальний матеріал
3-4	здобувачу освіти недбало виконує завдання самостійної роботи, має недостатні знання і засвоєння вивченого матеріалу
1-2	здобувачу освіти виконує завдання самостійної роботи з грубими помилками
0	здобувачу освіти не виконує завдання самостійної роботи

Виконання завдань самостійної роботи обов'язкове для кожного здобувача вищої освіти. Контроль за самостійною роботою здійснює викладач на практичних заняттях.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Контрольна модульна рейтингова оцінка складається з балів за результатами виконання модульної контрольної роботи з цього модуля.

Підсумкова модульна рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) як сума поточної та контрольної модульних рейтингових оцінок.

Якщо здобувач освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виконав модульну контрольну роботу (МКР), завдання самостійної роботи менше, ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Критерії оцінювання екзамену

Екзаменаційна рейтингова оцінка складається з балів за результатами виконання екзаменаційних завдань, затверджених кафедрою в установленому порядку.

Здобувач вищої освіти має право не складати екзамен і отримати підсумкову рейтингову оцінку без екзамену, якщо він виконав протягом семестру всі види навчальної роботи без порушення встановлених термінів і без перескладань і отримав позитивну (за національною шкалою) підсумкову рейтингову оцінку.

10. Політика курсу.

Відвідування занять. Очікується, що здобувачі вищої освіти відвідають всі лекції і практичні заняття.

Здобувач вищої освіти повинен:

- заздалегідь інформувати викладача у разі неможливості з поважних причин відвідувати заняття;
- виконувати контрольні та інші роботи, що визначені робочими програмами.

За наявності у здобувача вищої освіти сертифікату он-лайн платформ ED ERA. URL : <https://www.ed-era.com/>, Prometheus. URL : <https://prometheus.org.ua/> тощо, тематика якого співпадає з однією із тем дисципліни або одного із модулів, згідно до «Схеми нарахування балів», йому буде зарахована відповідна кількість балів. Здобувач вищої освіти звільнюється від виконання практичних робіт за цією темою або цим модулем.

У разі відсутності здобувача вищої освіти на практичному занятті, йому необхідно у двотижневий термін письмово у MOODLE або Classroom здати практичну роботу, яку буде оцінено згідно «Схеми нарахування балів».

Здобувачі вищої освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Пропущені заняття здобувач вищої освіти має обов'язково відпрацювати. Передача робіт проводиться на консультаціях.

Обов'язковою є присутність здобувача освіти на модульному контролі.

Академічна доброчесність. Високо цінується академічна доброчесність, а саме:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. Не дотримання академічної доброчесності стане причиною стягнень, за що можуть відніматися бали. Мінімальне покарання для здобувачів вищої освіти, яких спіймали на обмані чи плагіаті під час підсумкового контролю, буде нульовим для цього завдання з послідовним зниженням підсумкової оцінки дисципліни принаймні на одну літеру.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка) : навчально-методичний посібник / укл. О.В. Гаяш. Ужгород : ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с.
2. Матвеева М.П., Миронова С.П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. 164 с.
3. Миронова С.П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. 312 с.
4. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. Частина I. 238 с.
5. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. Частина II: Навчання і виховання дітей. 224с.

Додаткова література:

1. Вержиховська О.М., Бонецька О.М., Козак А.В. Теорія і спеціальна методика виховання дітей з особливостями інтелектуального розвитку : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Друкарня Рута, 2013. 372 с.
2. Вимоги до уроку в спеціальній школі для дітей з вадами інтелекту : методичні рекомендації / укл. С.П. Миронова. Кам'янець-Подільський : «Абетка», 1998. 24 с.
3. Власенко О. Педагогічна діяльність викладача вищої школи: теоретичний аспект. *Таврійський вісник освіти*. 2014. № 3 (47). С. 73 – 78.
4. Гаврилов О.В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. 308 с.
5. Гаяш О.В. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з особливостями психофізичного розвитку : науково-методичний посібник для вчителів інклюзивного навчання, асистентів учителів, які працюють з дітьми з психофізичними порушеннями в умовах загальноосвітніх навчальних закладів, соціальних педагогів, батьків. Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2015. 120 с.
6. Гаяш О.В. Наукова концепція Л.С. Виготського про зв'язок навчання і розвитку та її втілення у корекційній психопедагогіці сьогодення. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)* : збірник наукових праць: вип. 7, у 2 т./ за ред. В.М. Синьова, О.В. Гаврилова. Кам'янець-Подільський : ПП Медобори-2006, 2016. Т.2. С. 40 – 48.
7. Гаяш О.В. Основні аспекти діяльності вчителя-олігофренопедагога в сучасних умовах. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)* : збірник наукових праць: вип. 12 / за ред. О.В. Гаврилова, В.М. Синьова. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2019. С. 64-72.
8. Гаяш О.В. Особливості організації корекційної роботи з дитиною з порушенням інтелекту в інклюзивному класі. *Комплексний супровід дітей з психофізичними порушеннями в умовах навчально-реабілітаційного центру* : матеріали III-ї Міжнародної наук.-практ. Конф. (27-28 квітня 2014 р., м. Луганськ). за заг. ред. Т.В. Махукової. Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка“, 2014. С. 32 – 35.

9. Гаяш О.В. Особливості планування і проведення корекційно-розвиткових занять в умовах інклюзивно-ресурсного центру. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)* : збірник наукових праць: Вип. 17 / за ред. М.К. Шеремет. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2021. С. 84-94. URL: <http://aqce.com.ua/vipusk-n17-2021/>
10. Лігум Ю. Якість освіти і новітні технології навчання в контексті інтеграції в європейській освітній простір. *Педагогіка і психологія*, 2011. № 2. С. 22 – 27.
11. Лозниця В. Форми організації навчання у вищій школі. *Психологія і педагогіка*. Київ. 2000. С. 280 – 298.
12. Малихін О.В. та ін. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Київ : КНТ, 2014. 262 с.
13. Миронова С.П., Матвеева М.П. Реалізація індивідуального підходу до дітей з вадами інтелекту : методичні рекомендації. Кам'янець-Подільський, 2001. 28 с.
14. Миронова С.П. Методичні рекомендації до вивчення курсу олігофренопедагогіки на дефектологічному факультеті. Кам'янець-Подільський, 1995. 50 с.
15. Миронова С.П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту : монографія. Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2007. 304 с.
16. Нізевич О.В. Взаємозв'язок корекційних та дидактичних цілей при плануванні уроку в допоміжній школі. *Актуальні проблеми спеціальної психології та педагогіки* : збірник наукових праць. Херсон : ПП Вишемирський В.С., 2005. С.121 – 125.
17. Нізевич О.В. Особливості реалізації принципу свідомості у навчанні дітей з вадами інтелекту за системою Д.Б.Ельконіна-В.В.Давидова. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Корекційна педагогіка і психологія* / за ред. О.В. Гаврилова, В.І. Співака. Вип. II. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. С. 167 – 171.
18. Основи корекційної педагогіки : навчальний посібник / за заг.ред. С.П. Миронової. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. 264 с.
19. Поради вчителям щодо навчання дітей з особливими освітніми потребами у класі з інклюзивним навчанням : методичні рекомендації / укладач О. В. Гаяш. Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2014. 108 с.
20. Резван О. Методика викладання у вищій школі. Харків, ХНАДУ : «Міськдрук», 2012. 152 с.
21. Синьов В.М., Матвеева М.П., Хохліна О.П. Психологія розумово відсталості дитини : підручник. Київ : Знання, 2008. 359 с.
22. Синьов В.М. Розумова відсталість як педагогічна проблема : навчальний посібник. Київ : Діа, 2007. 118 с.
23. Січкарук О. Інтерактивні методи навчання у вищій школі. Київ : Тансоа, 2006. 88с.
24. Спеціальна педагогіка : понятійно-термінологічний словник / за ред. академіка В.І. Бондаря. Луганськ : Альма-матер, 2003. 436 с
25. Цехмістрова Г. Методологічне обґрунтування проведення семінарських занять у вищих навчальних закладах. *Проблеми освіти*. Київ. 2001. Вип. 24. С. 14 – 25.
26. Чеботарьова О. В. та ін. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з помірною розумовою відсталістю в системі корекційно-розвивального навчання спеціального загальноосвітнього закладу : навчально-методичний посібник / за наук. ред. О. В. Чеботарьової, І. В. Гладченко. Київ : ІСП НАПН України, 2016. 148 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/707272/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9F%D0%9F%D0%A1.pdf> .
27. Швець Є.Я., Швець Д.Є. Організація поточного і підсумкового контролю знань студентів при модульно-рейтинговій технології навчання. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2010. Вип. 42. С. 227 – 235.
28. Выготский Л.С. Собрание сочинений : в 6-ти томах. Т 5. Основы дефектологии. URL: http://elib.gnpbu.ru/text/vygotsky_ss-v-6tt_t5_1983/fs,1/ (дата звернення: 30.07.2022).
29. Teaching Practices and Pedagogical Innovation. URL: [https://www.oecd.org/education/school/TalisCeri%202012%20\(tppi\)--Ebook.pdf](https://www.oecd.org/education/school/TalisCeri%202012%20(tppi)--Ebook.pdf)
30. Dr Keith Smyth, Dr Christina Mainka . Pedagogy and learning technology: a practical guide URL: file:///C:/Users/User/Downloads/epagagogy_guide_WEBCOPY.pdf